

Beke Sándor

ÁLOM
ÉS ÉRTELEM

A borító illusztrációját
PÉTER KATALIN
készítette

A borítót
BEKE SÁNDOR-OLIVÉR
tervezte

Beke Sándor

ÁLOM ÉS ÉRTELEM

Alliterációs verskísérlet

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó
Székelyudvarhely 2011

AZ ERDÉLYI GONDOLAT
SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

BRAUCH MAGDA
CSEKE GÁBOR
CSEKE PÉTER
CSIRE GABRIELLA
FODOR SÁNDOR
GÁBOR DÉNES
JANCSIK PÁL
NAGY PÁL
P. BUZOGÁNY ÁRPÁD
PÉNTEK JÁNOS

© Beke Sándor, 2011

ISBN 978-606-534-042-8

Segédlet az olvasónak

Jelen kötet versei az abc betűivel megírt alliterációs kísérlet — a szó szoros értelmében. Az *alliteráció éjszakáján* című költemény szakaszainak első sora a második részben külön költeményt képez úgy, hogy ebben a szöveggörnyezetben új értelmet ad a szövegnek. Ugyanez történik a kötet ezt követő versformáiban is, ahol minden költemény az első vers egy-egy — versképletnek megfelelő — alliteráló sorát kölcsönzi. Így, itt is, a versek minden esetben új mondánivalót nyernek.

A több, mint húsz éve keletkezett „alap-költemény” sorai a versformákba „költözve” magukkal hozzák a már-már túlságosan feszült, nyomott álombeli hangulatot, de mindig más értelmet kapnak. Ebben az értelemben mégis van valami közös: az álom intő „észláng-érteleme”, mely salamoni bölcsességgel szólva „érlel, értet, éltet”.

A szerző

AZ ALLITERÁCIÓ ÉJSZAKÁJÁN

I.

Aranymezőt aranyoz
aranymester, aranyos.
Aranyszőke aranyfüst,
aranyeső, aranyüst.

Árvalányhaj-árván
állhatatos Ádám.
Álnok árus álcáz,
árul álmot, áldást.

Bábeli babaarc
balsors-balladában,
bohóckodva bódul
bíbor bokrétával.

Cinikus cimbora,
cifra cigánykerék,
cinkos cirkuszló —:
céda, cafka, cégér.

Csipkés csodafényben
csalfa csalárd császár,
csalogat, csilingel —
csaknem egy csalogány?

Dércsípte délvidék,
dicstelen délibáb,
de derül a derék...
dalol a Dunánál.

Emigráns emlékek,
elkotródó eszmék —
européer eped,
eklogákból eszmél.

— *Észbontó érzelem*
égtáj égiszében!
Észláng-értelem
érlel, értet, éltet...

Fantazmagória
fáradt fényözönben,
figuránsok frakkban,
fonák förtelemben.

Gótikus gondolat,
gáláns gólyamese,
gondterhelt gúnyrajzban
gracióz groteszkje.

Gyötrelmes gyehenna,
gyatra, gyalázatos —
gyönyörűen gyűlöl,
gyertyalángnál gyilkol.

Hallga halleluja
haláltánc hidegen —:
hullunk harmat-hullán
halva hófehéren.

Idomár idomít
ínséges időben —
ilyen időrablók
intenek, ítélnek?

Jajongva jeleznek
jázmin-jácint-jányok:
„jégvirággal járnak
jövendő júdások!”

Kopár kősziklákon
kornétás kürtöl, s
kukurém kuvikol —:
kacsint a kuruzsló.

Lázongó látomás:
lángoló lenhajú.
Lila lázálmában
leselkedő limbus.

Méla merengőnek
madártemetője,
mankós öregeknek
máglya-menedéke,

naptalan nemléte —
nincstelen némaság...
Naplopók nevetnek —
nemtelen nógatás.

Ostoba ólálkodik,
oltári oltalmaz,
óvatlan oktondi
óment okulgat.

Örjöngő örvények
ölelnek ölükbe,
önkényes örömmel
őgyelgőn ölnének.

Párharcok poénje:
pazar, pecér páholy;
pirosló patthelyzet
pásztortüze pártol.

Rémmese, rongybaba,
rozoga romhalmaz,
rőzseláng-regében
ruhátlan ráhavaz.

Satrapa-sírhelyen
sóvárgó Salamon,
senyvedő sebhelyen
sodrásban siralom.

Színvak szélkakasok
szilajul színlelnek,
szívünkben szipognak
szítóvas-szirének.

Tündér tavirózsák
türkiz tavaszában
törpeálmok talán? —
tündén tovaszállnak...

Újhold udvarában
utcabált újságol:
ujjongva urizál
újrázó udvaronc.

Végtelen vakvágány
vígeposz világa —
vészfógló valahány.
Vajon végromlása?

Zárójel zugában
zord zarándokhelyen
zokogva zengedez —
zenit-zenebona...

II.

*Aranymezőt aranyoz
árvalányhaj-árván.
Bábeli babaarc,
cinikus cimbora.*

*Csipkés csodafényben
dércsípte délvidék,
emigráns emlékek,
észbontó érzelem.*

*...Fantazmagória,
gótikus gondolat,
gyötrelmes gyehenna,
hallga halleluja.*

*Idomár idomít.
Jajongva jeleznek
kopár kősziklákon:
lázongó látomás.*

*Méla merengőnek
naptalan nemléte.
Ostoba ólalkodik —
őrvongó örvények.*

*Párharcok poénje:
rémmese, rongybaba...
Satrapa-sírhelyen
színvak széllkakasok.*

*Tündér tavirózsák
újhold udvarában,
végtelen vakvágány
zárójel zugában.*

(1987–1997)

KIRÁLYI AKROSZTICHON

*Jégvirággal járnak
Égtáj égiszében —
Zord zarándokhelyen
Ujjongva urizál
Sóvárgó Salamon.*

*Sodrásban siralom —
Zenit-zenebona
Eklogákból eszmél...
Rőzseláng-regében
Emigráns emlékek,
Türkiz tavaszában
Elkotródó eszmék —:
Tündén tovaszállnak...*

TELESZTICHON EGY LIDÉRCES ÁLOMBÓL

Nemtelen nógatás:
zokogva zengedez
gracióz groteszkje —
Céda, caška, cégér
naptalan nemléte:
pirosló patthelyzet.
Önkényes örömmel/
ölelnek ölükbe
örjöngő örvények...

TRIOLETT —
ÉGTÁJ ÉGISZÉBEN

*Csipkés csodafényben,
gondterhelt gúnyrajzban
gáláns gólyamese —
Csipkés csodafényben,*

fáradt fényözönben
figuránsok frakkban —
*Csipkés csodafényben,
gondterhelt gúnyrajzban.*

TERZINA — ZORD ZARÁNDOKHELYEN

Zárójel zugában
színvak szélkakasok —:
szívünkben szipognak.

Gyatra, gyalázatos
eklogákból eszmél —
pásztortüze pártol

égtáj égiszében.
Balsors balladában
cifra cigánykerék.

Lila lázálmában
csalogat, csilingel.
Bíbor bokrétával

— haláltánc hidegen —
vajon végromlása
méla merengőnek?

...Oltári oltalmaz,
zord zarándokhelyen,
zárójel zugában...

RONDEL — TÜRKIZ TAVASZÁBAN

*Nincstelen némaság' —:
naplopók nevetnek
önkéntes örömmel —
Végtelen vakvágány...*

Állhatatos Ádám
égtáj égiszében.
*Nincstelen némaság' —:
naplopók nevetnek.*

Törpeálmok talán?
Mankós öregeknek
madártemetője —
nemtelen nógatas,
nincstelen némaság'...

FÉLGLOSSZA — FÁRADT FÉNYÖZÖNBEN

*Haláltánc hidegen
sóvárgó Salamon,
csipkés csodafényben
színvak szélkakasok.*

Gyötrelmes gyehenna
satrapa sírhelyen,
újhold udvarában
haláltánc hidegen

elkotródó eszmék —
Gyatra, gyalázatos...
Eklogákból eszmél
sóvárgó Salamon.

Balsors balladában
örjögő örvények,
gondterhelt gúnyrajzban
csipkés csodafényben.

Vészjósló valahány
pásztortüze pártol,
árvalányhaj árván
színvak szélkakasok.

*Színvak szélkakasok
csipkés csodafényben,
sóvárgó Salamon
haláltánc hidegen.*

RONDÓ — MÉLA MERENGŐNEK

Fáradt fényözönben
gyatra, gyalázatos
pásztortüze pártol —
Pirosló patthelyzet
gracióz groteszkje:
pazar, pecér páholy.
Fáradt fényözönben,
fonák förtelemben
újrázó udvaronc
utcabált újságol
méla merengőnek.
Fáradt fényözönben...

PETRARCA-SZONETT — LILA LÁZÁLMÁBAN

Ínséges időben
csalfa, csalárd császár.
Csaknem egy csalogány
csipkés csodafényben?

Fáradt fényözönben
álmatlanság, ábránd —
végtelen vakvágány
égtáj égiszében...

Zárójel zugában
gyatra, gyalázatos —
gondterhelt gúnyrajzban

— kopár kősziklákon —
figuránsok frakkban.
Ilyen időrablók...

SHAKESPEARE-SZONETT — CSIPKÉS CSODAFÉNYBEN

Sodrásban siralom,
zárójel zugában
sóvárgó Salamon.
Újhold udvarában
— fonák förtelemben —
lángoló lenhajú,
csipkés csodafényben
leselkedő limbus.
Nincstelen némaság...
Figuránsok frakkban:
tündér tavirózsák
balsors balladában —
pazar pecér páholy:
gyatra, gyalázatos.

HAIKU — 1.

Újhold udvaron,
senyvedő sebhelyében,
vígeposz világ.

HAIKU — 2.

Csipkés csodafény
gondterhelt gúnyrajzában
máglya-menedék.

HAIKU — 3.

Haláltánc-hideg
madártemetőjében
egy mankós öreg.

HAIKU — 4.

Törpeálomban,
elkotródó eszmében
ébresztő ének.

HAIKU — 5.

Színvak szélkakas
zenit-zenebonában
szilajul színlel.

HAIKU — 6.

Zokog, zengedez
nincstelen némaságban
méla merengő.

(1987–1997)

TARTALOM

Segédlet az olvasónak / 5

AZ ALLITERÁCIÓ ÉJSZAKÁJÁN / 6

KIRÁLYI AKROSZTICHON / 14

TELESZTICHON
EGY LIDÉRCES ÁLOMBÓL / 15

TRIOLETT — ÉGTÁJ ÉGISZÉBEN / 16

TERZINA — ZORD
ZARÁNDOKHELYEN / 17

RONDEL — TÜRKIZ TAVASZÁBAN / 19

FÉLGLOSSZA — FÁRADT
FÉNYÖZÖNBEN / 20

RONDÓ — MÉLA MERENGŐNEK / 22

PETRARCA-SZONETT —
LILA LÁZÁLMÁBAN / 23

SHAKESPEARE-SZONETT —
CSIPKÉS CSODAFÉNYBEN / 24

HAIKU — 1. / 25

HAIKU — 2. / 26

HAIKU — 3. / 27

HAIKU — 4. / 28

HAIKU — 5. / 29

HAIKU — 6. / 30

ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ

A könyv szerkesztője: P. BUZOGÁNY ÁRPÁD

Nyomdai előkészítés:

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó

A szerkesztőség postacíme:

535600 Székelyudvarhely, Tamási Áron u. 87

Telefon/fax: 00-40-266-212703

E-mail: egondolat@yahoo.com, egk@freemail.hu

ISBN 978-606-534-042-8

www.erdelyigondolat.ro

Készült az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdájában,
Székelyudvarhelyen